

Uus teadusdoktor Lagle Lehes

ESIMENE SUULAELOHEGA SÜNDINUD PATSIENTIDE HÄÄLE JA RESONANTSIGA SEOTUD RAVITULEMUSTE UURING EESTIS

19. oktoobril 2023 kaitses Lagle Lehes arstiteaduse filosoofiadoktori väitekirja „Esimene suulaelõhega sündinud patsientide hääle ja resonantsiga seotud ravitulemuste uuring Eestis“ (*The first study of voice and resonance related treatment outcomes of Estonian cleft palate children*).

Väitekirja juhendajad olid kaasprofessor Triin Jagomägi Tartu Ülikooli hambaarstiteaduse instituudist, logopeedia kaasprofessor Marika Padrik Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudist ja meditsiiniteaduste doktor Priit Kasenõmm. Oponeeris kaasprofessor Karin Brunnegård Umeå Ülikooli kliiniliste teaduste instituudist.

Huule-suulaelõhe on üks sagedasemaid kaasasündinud väärarenguid, mille esinemissagedus on 1/700 elusünni kohta. Suulaelõhega sündinud lastel on sageli mitmeid kaasuvaid probleeme, sealhulgas neelamis- ja söömiskäitumise, kõne arengu probleemid, resonantsi- ja häälehäired, kolju- ja näopiirkonna kasvu ning arengu kõrvalekalded, ortodontilised probleemid, kuulmislanguus, keelise arengu häired ning õpiraskused.

Uuringud näitavad, et kõige enam mõjutavad huule-suulaelõhega lapse psühhosotsiaalset toimetulekut tema välimus ja kõne kvaliteet. Doktoritöös koostati optimaalsed kõnestiimulid nasomeeter II-le ning arvatati nasaleerituse piirväärtused. Teisena töötati välja kõnestiimulid velofarüngeaalse funktsiooni hindamiseks. Kolmandaks kirjeldati huule-suulaelõhega sündinud laste häälekvaliteeti – tehti videostroboskoopia kõri ja häälepaelte liikuvuse visualiseerimiseks ning morfoloogia hindamiseks, viidi läbi hääle akustiliste parameetrite mõõtmine ja hinnati häälehäire mõju laste elukvaliteedile. Lisaks määrati kindlaks näokolju parameetrid, mis võivad mõjutada kõne kvaliteeti.

Uuringuga leiti, et eesti huule-suulaelõhega lastel esinevad resonantsi- ja häälehäired üsna väljendunult. Kõripiirkonna morfoloogilisi muutusi, eriti muutusi häälepaeltel, esines oluliselt sagedamini võrreldes tavarahvastikuga.

Kõrvalekalded kraniofatsiaalses arengus võivad mõjutada kõne kvaliteeti. Selgus, et resonants on tund-

likum pehmesuulae ja kõvasuulae pikkuse muutustele, keeleluu ja kolmanda kaelalüli vahelisele kaugusele ning ülalõualuu ja alalõualuu omavahelisele suhtele. Uuringus ei võetud kõnekvaliteedi hindamisel arvesse logopeedilise ravi kestust ega sagedust, mis samuti võib laste kõne kvaliteeti oluliselt mõjutada. Edaspidi on vaja uurida logopeedilise sekkumise tõhusust, hinnata kirurgilise ja ortodontilise ravi kättesaadavuse ning ravi õigeaegsuse mõju laste kõnele.